

İçindekiler

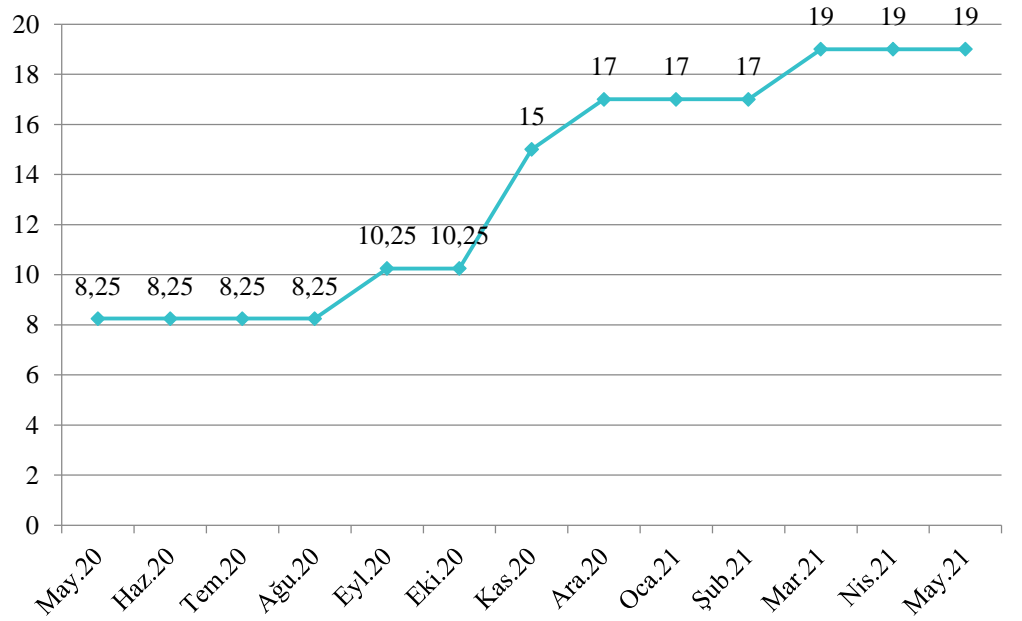
Ekonomik Araştırmalar.....	2
<i>Merkez Bankası Piyasa Beklentilerine Uyumlu Bir Şekilde Politika Faizini Sabit Tuttu.....</i>	<i>2</i>
<i>Tüketici Güven Endeksi Son İki Yılın En Düşük Seviyesini Gördü.....</i>	<i>3</i>
<i>2021 Yılı'nın İlk Çeyreğinde Mevsim Etkisinden Arındırılmış İşsizlik Oranı %12,94</i>	
<i>Nisan Ayında Merkezi Yönetim Bütçesi Açık Verdi</i>	<i>5</i>
<i>Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) Rezervlerinde Artış</i>	<i>5</i>
<i>Bankacılık Sektörü Kredi Hacminde Azalış</i>	<i>6</i>
Kent, Yönetim ve Çevre Araştırmaları.....	7
<i>WWF'in İklim Değişikliğine Karşı Tek Dünya Kentleri Yarışması Başlıyor</i>	<i>7</i>
<i>Kamuda İşe Alımlar Tek Kapıdan Yapılacak</i>	<i>7</i>
<i>Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Bina Kimlik Sistemi (BKS) uygulamasını başlattı... 8</i>	
Uluslararası Araştırmalar.....	9
<i>İsrail ve Filistin Arasındaki Çatışmalar Yine Dünya Gündeminde</i>	<i>9</i>
<i>24 Nisan Açıklamasında Biden'ın "Soykırım" Kavramını Tercih Etmesi ve Türkiye-ABD İlişkileri</i>	<i>11</i>
<i>Suriye'deki Seçimler Uluslararası Kamuoyu Tarafından Yakın Takipte</i>	<i>13</i>
Toplumsal ve Kültürel Araştırmalar.....	14
<i>COVID-19 Aşı Pasaportu</i>	<i>14</i>
<i>Vaka Sayılarının Düşmesi ve Aşı Anlaşmaları Rehavete Yol Açar mı?</i>	<i>15</i>
<i>Karadeniz'de Yaş Çay Hasadı.....</i>	<i>15</i>
Bize Ulaşın.....	16
SAM Ekibi.....	17

Ekonomik Araştırmalar

Merkez Bankası Piyasa Beklentilerine Uyumlu Bir Şekilde Politika Faizini Sabit Tuttu

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB), 6 Mayıs 2021 tarihinde yeni başkan Şahap Kavcıoğlu eşliğinde ikinci toplantısını gerçekleştirmiştir. Para Politikası Kurulu'nun aldığı karar çerçevesinde politika faizi olan bir hafta vadeli repo ihale faiz oranı piyasa beklentileriyle uyumlu bir şekilde % 19 seviyesinde sabit tutulmuştur. Bu çerçevede Mart ayında 200 baz puanlık artışla birlikte % 19'a çekilen politika faiz oranı, iki ayın ardından korunmaya devam edilmiştir. TCMB tarafından yapılan duyuruda, "Talep ve maliyet unsurları, bazı sektörlerdeki arz kısıtları ve enflasyon beklentilerindeki yüksek seviyeler, fiyatlama davranışları ve enflasyon görünümü üzerinde risk oluşturmaya devam etmektedir. Parasal sıkılaştırmanın krediler ve iç talep üzerindeki yavaşlatıcı etkileri gözlenmeye başlamıştır. Enflasyon ve enflasyon beklentilerindeki yüksek seviyeler dikkate alınarak, Nisan Enflasyon Raporu tahmin patikasındaki belirgin düşüş sağlanana kadar para politikasındaki mevcut duruş sürdürülecektir. Bu doğrultuda Kurul, politika faizinin sabit tutulmasına karar vermiştir" ifadeleri kullanılmıştır. TCMB tarafından yapılan açıklamalar çerçevesinde, maliyet unsurları ve enflasyon beklentilerinde kalıcı bir düşüş sağlanana kadar sıkı para politikasının devam ettirileceği düşünülmektedir.

TCMB'nin Politika Faiz Oranları (%)

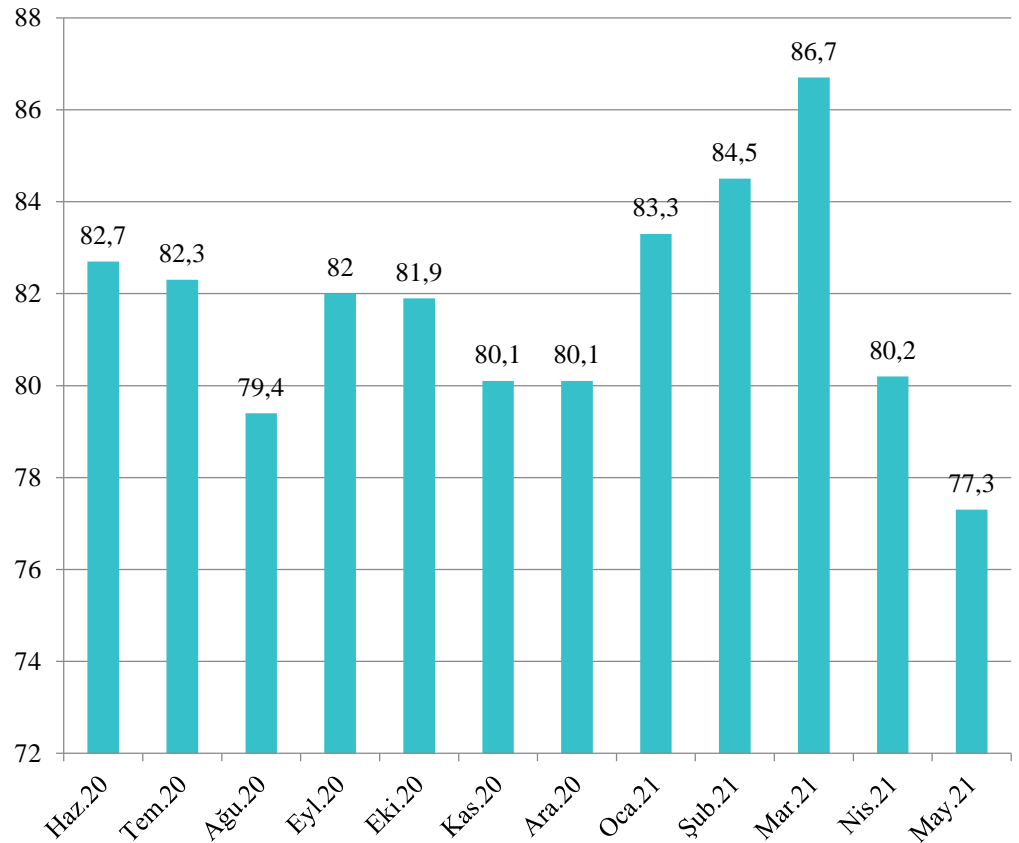

Kaynak: TCMB

Tüketici Güven Endeksi Son İki Yılın En Düşük Seviyesini Gördü

Ekonominin genel durumuna ilişkin öncü göstergelerden biri olan Tüketici Güven Endeksi Mayıs ayı için açıklanmıştır. Tüketici güven endeksi, tüketicilerin ekonomik durumları ve genel ekonomik faaliyetlere ilişkin değerlendirmeleri kapsamı ve gelecek beklentilerini ortaya koyması bağlamında önemli bir gösterge olarak kabul edilmektedir. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından açıklanan veriler çerçevesinde, Mayıs ayında Tüketici Güven Endeksi 77,3 değerini alarak 2019 Mayıs ayından bu yana en düşük seviyesini görmüştür. Türkiye İstatistik Kurumu'nun yayımladığı verilere göre mevsim etkilerinden arındırılmış tüketici güven endeksi, Nisan ayında 80,2 seviyesinde gerçekleşmiştir. Bu çerçevede tüketici güven endeksi Mart ayındaki 86,7'lik zirvenin ardından Mayıs ayında bir önceki aya göre yüzde 3,6 oranında azalarak son iki yılın en düşük seviyesini görmüştür.

Mevsim Etkilerinden Arındırılmış Aylar Bazında Tüketici Güven Endeksi

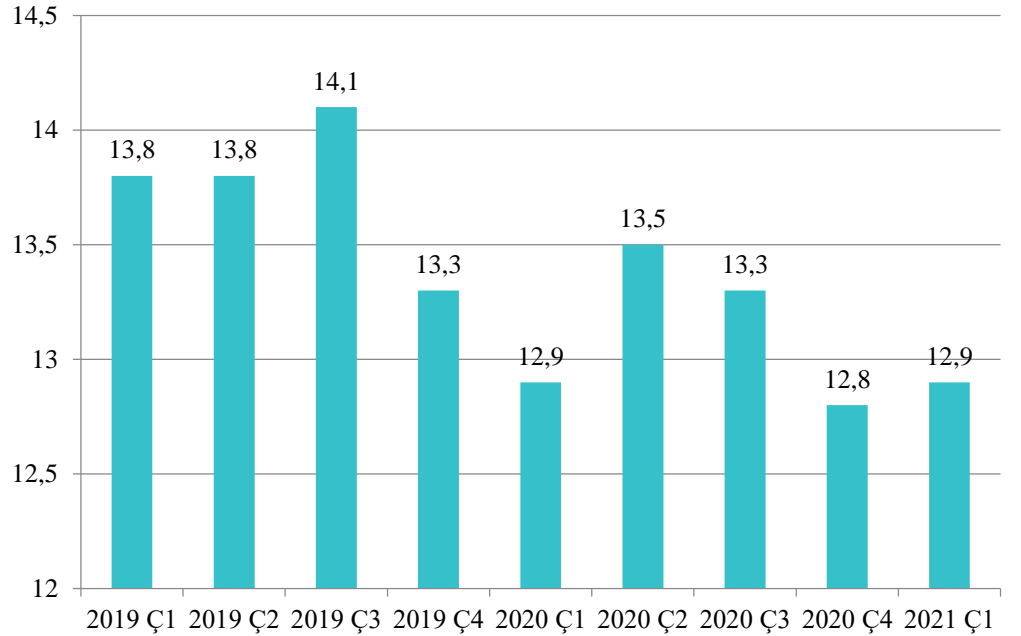

Kaynak: TÜİK

2021 Yılı'nın İlk Çeyreğinde Mevsim Etkisinden Arındırılmış İşsizlik Oranı %12,9

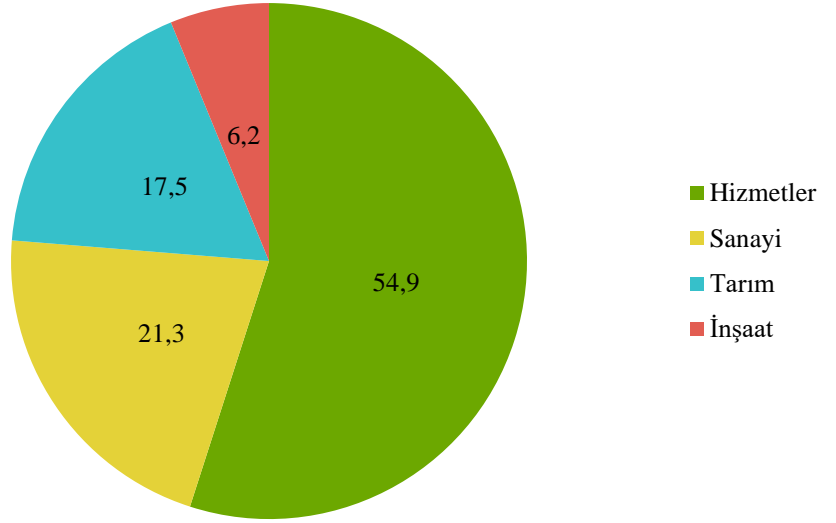
TÜİK 2021 yılının ilk çeyreğine ait işgücü istatistiklerini yayınladı. Türkiye'de işsiz sayısı 2021 yılı ilk çeyreğinde, bir önceki yılın aynı çeyreğine göre 142 bin kişi artarak 4 milyon 118 bin kişi olmuştur. Bu çerçevede mevsim etkisinden arındırılmış işsizlik oranı ise 0,1 puanlık artış ile yüzde 12,9 seviyesinde gerçekleşmiştir. Mevsim etkisinden arındırılmış istihdam edilenlerin sayısı 2021 yılının ilk çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre 627 bin kişi artarak 27 milyon 725 bin kişi, mevsim etkisinden arındırılmış istihdam oranı ise 0,8 puanlık artış ile %43,8 olmuştur. 2021 yılının ilk çeyreğinde mevsim etkisinden arındırılmış istihdamın sektörel dağılımına bakıldığında en yüksek istihdam yaratan sektörün %54,9 ile hizmetler olduğu görülmüştür. Hizmetler sektörünü sırasıyla sanayi (%21,3), tarım (17,5) ve inşaat (6,2) sektörleri takip etmiştir. Diğer yandan 15-24 yaş grubunu kapsayan genç nüfusta mevsim etkisinden arındırılmış işsizlik oranı, 2021 yılı ilk çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre 0,2 puanlık artışla %25,3, mevsim etkisinden arındırılmış istihdam oranı 0,9 puanlık artışla %30,6 olmuştur. Bu çerçevede genç işsizlik oranının yüksek seyrinin devam etmesi politika yapıcılar için önemli bir sorun olarak görülmektedir.

Mevsim Etkisinden Arındırılmış İşsizlik Oranı (Bir Önceki Yılın Aynı Çeyreğine Göre)

Kaynak: TÜİK

Mevsim Etkisinden Arındırılmış İstihdamın Sektörel Dağılımı (% , 2021-Ç1)

Kaynak: TÜİK

Nisan Ayında Merkezi Yönetim Bütçesi Açık Verdi

Hazine ve Maliye Bakanlığı'nın yayınladığı verilere göre, Mart ayında merkezi yönetim bütçesi 23,8 milyar TL fazla vermişti. Açıklanan son veriler ise Nisan ayında bir önceki ayın aksine merkezi yönetim bütçesi 16,9 milyar TL açık vermiştir. Nisan ayında merkezi yönetim bütçe giderleri 110,7 milyar TL iken, bütçe gelirleri 93,8 milyar TL olmuş ve merkezi yönetim bütçesinde açık oluşmuştur. Ayrıca, faiz dışı bütçe giderleri 92,1 milyar TL ve faiz dışı fazla ise 1,7 milyar TL seviyesinde gerçekleşmiştir.

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) Rezervlerinde Artış

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) toplam rezervlerinde bir önceki haftaya kıyasla artış kaydedildi. TCMB tarafından yayımlanan Haftalık Para ve Banka İstatistikleri'ne göre brüt döviz rezervlerinde bir önceki haftaya göre 733 milyon dolar artış yaşandı. Böylece 7 Mayıs haftasında 48 milyar 858 milyon dolar olan brüt döviz rezervleri 14 Mayıs haftasında 49 milyar 591

milyon dolar seviyesine ulaştı. Ele alınan dönemde TCMB altın rezervleri 915 milyon dolar artış göstererek 41 milyar 468 milyon dolar seviyesinden 42 milyar 383 milyon dolar seviyesine yükseldi. Yaşanan artış sonucunda 90 milyar 326 milyon dolar olan TCMB toplam rezervleri 1 milyar 648 milyon dolar artış göstererek 91 milyar 974 milyon dolara ulaştı.

TCMB Brüt Döviz ve Altın Rezervleri (Milyon ABD Doları)

Dönem	Brüt Döviz Rezervi	Altın Rezervi
7 Mayıs 2021	48,858,00	41,468,00
14 Mayıs 2021	49,591,00	42,383,00

Bankacılık Sektörü Kredi Hacminde Azalış

Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK) verilerine göre bankacılık sektörü kredi hacmi geçen haftaya göre azalış gösterdi. BDDK tarafından yayımlanan haftalık bültene göre 7 Mayıs haftasında 3 trilyon 790 milyar 332 milyon lira olan bankacılık sektörü kredi hacmi 12 Mayıs haftasında 3 trilyon 785 milyar 62 milyon liraya geriledi. Böylece söz konusu haftada 5 milyar 270 milyon liralık azalış gerçekleşti. 12 Mayıs haftasında tüketici kredileri 2 milyar 980 milyon lira azalarak 688 milyar 232 milyon seviyesine geriledi. Söz konusu kredilerin 275 milyar 390 milyon lirası konut kredileri, 13 milyar 834 milyon lirası taşıt kredileri ve 399 milyar 7 milyon lirası ihtiyaç kredilerinden oluştu. Bankaların bireysel kredi alacakları ise bir önceki haftaya göre 3 milyar 334 milyon lira azalarak 147 milyar 627 milyon olarak gerçekleşti. Bu alacakları 58 milyar 550 milyon lira ile taksitli ve 89 milyar 77 milyon lira ile taksitsiz alacaklar oluşturdu. Söz konusu dönem itibarıyla bankacılık sektöründeki toplam mevduatlar artış gösterdi. Böylece bir önceki hafta 3 trilyon 372 milyar 486 milyon lira olan bankacılık sektörü toplam mevduatları 6 milyar 211 milyon lira artarak 12 Mayıs haftasında 3 trilyon 738 milyar 697 milyon liraya ulaştı.

WWF'in İklim Değişikliğine Karşı Tek Dünya Kentleri Yarışması Başlıyor

WWF-Türkiye (Doğal Hayatı Koruma Vakfı), Uluslararası Tek Dünya Kentleri Yarışması'nın (TDKY) 2021-2022 döneminin Türkiye ayağını başlatıyor. WWF 2011'den bu yana, iklim kriziyle mücadelede öncü girişimleri öne çıkararak,

kentleri iklim hedeflerine uyumlu taahhütler geliştirmeye teşvik ediyor. Doğa ve çevreyle ilgili riskler ile sürdürülebilir kalkınmaya yönelik küresel adımlar için kritik bir yıl olan 2021, WWF'in iklim kriziyle mücadelede yerel yönetimlere çağrısının da 10. yılı. İki yılda bir düzenlenen Tek Dünya Kentleri Yarışması'nın öncelikli hedefi, kentlerde iklim dostu dönüşümü teşvik etmek ve çevresel sürdürülebilirlik hedefleri doğrultusunda yol alan kentleri öne çıkararak toplumsal farkındalık oluşturmak. Yarışmaya katılan kentlerin kamuoyuna açık olarak raporladıkları veriler uluslararası bir jüri tarafından gözden geçirilerek Paris Anlaşması'nın gezegenimizin atmosferinde sanayileşme sonrasında yaşanan ısı artışının 1,5 dereceyi geçmemesi hedefiyle uyumlu olup olmadığı değerlendirilecek. Ulusal ve küresel çapta öne çıkan şehirler, yarışmanın kazananları olarak ilan edilecek.

Kamuda İşe Alımlar Tek Kapıdan Yapılacak

Cumhurbaşkanlığı İnsan Kaynakları Ofisi Başkanı Doç. Dr. Salim Atay, Ekonomi Muhabirleri Derneği (EMD) Yönetim Kurulu üyeleriyle bir araya geldi. Hayata geçirilen projelerle ilgili bilgi veren

Atay, "Kamu personeline dair işlemlerin tek bir idare tarafından yürütülmesi görevi de ofisimize tevdi edildi. Bunun en temel göstergelerinden birisi olarak artık kamuda işe alımların tek adresi, bizim yerli ve milli bir yazılım ile geliştirdiğimiz Kariyer Kapısı Platformumuz" dedi. Bu platform ile kamu istihdamında fırsat eşitliği ve liyakati önceleyen işe alımların yanı sıra verimliliğin artırılmasını hedeflediklerini belirten Atay, "Bunun

gerçekleşebilmesindeki en önemli husus da iş ilanlarının şeffaf bir şekilde tüm ilgili kesimlerle paylaşılması. Kamu kurumlarında işe alım süreçlerinin tamamını artık Kariyer Kapısı üzerinden gerçekleştirebilir, işe alım süreçlerinin tamamını izleyebilir bir sisteme sahibiz. Tüm kurumlarımızda liyakatın öne çıktığı, işe alım süreçlerinin izlenebildiği bir insan kaynağı portalını uygulamaya aldık. Bu yıl sonuna kadar kamuda işe alımların hepsine bu platform üzerinden katkı veriyor olacağız. Yani tüm bakanlıklar işe alımlarını Kariyer Kapısı üzerinden yapacak” diye konuştu.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, Bina Kimlik Sistemi (BKS) uygulamasını başlattı

Depreme dayanıklı yapılar inşa etmek ve mevcut binaların sağlamlığını kontrol etmek için çok önemli bir sistem uygulamaya kondu. Yaşanan depremlerin ardından hasar gören binalarda kolonların dükkan için kesilmesi, kaçak kat

çıkılması gibi etkenler ortaya çıkınca, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı harekete geçerek Bina Kimlik Sistemi'ni başlattı. BKS olarak kısaca adlandırılan bu sistemle birlikte, her yapının bir QR kodu ve elektronik etiketi olacak. Bina girişine teknolojik bir levha şeklinde asılacak. Bu levha binanın teknik bilgilerini A'dan Z'ye aktaracak. BKS ile birlikte denetimler de hız kazanacak. Bina levhalarının 5 yılda bir denetlenmesiyle, kimlik verildikten sonra iskân aykırı uygulama olup olmadığı kontrol edilecek. Eğer kaçak bir kat veya benzer bir aykırılık söz konusu ise önce sorumlulardan bunu gidermesi istenecek. Can güvenliği tehdit altında ise binanın boşaltılması bile mümkün olacak. Bina Kimlik Sistemi'ne göre yanlış uygulamaların önlenmesi için para cezaları veya savcılıklara suç duyuruları da başvurulacak yöntemler arasında olacak. Bundan böyle ev alacak olan vatandaşlar, binanın kimlik bilgileri ile evin güvenliği hakkında rahatlıkla bilgi alabilecek. Binada ne tür malzeme kullanıldı, tam olarak büyüklüğü nedir, iskan tarihi kaçtır vb. denetim sonuçlarına ulaşılabilir. İskân alan binalara kimlik sertifikası takılmaya başlandı. Bundan sonra etaplar halinde 'bina yaşına' göre diğer yapılara geçilecek. BKS çalışmasında kişisel bilgiler de korunacak. Binada yaşayanlar, ev alacak-kiralayacaklar ve kamu yetkilileri farklı detayları görebilecek. BKS sisteminde yıl sonuna kadar 100 bin binaya ulaşılması hedefleniyor.

İsrail ve Filistin Arasındaki Çatışmalar Yine Dünya Gündeminde

İsrail ile Filistin arasında artan gerginlikler artık uluslararası kamuoyunun aşına olduğu bir boyuta sahip. İsrail'in uzunca dönemdir iç siyasette yaşadığı gerginlikler de saldırı potansiyelini artırmıştır. Son iki yıl içerisinde İsrail'de dört kez seçim yapılmıştır. 23 Mart 2021'de yapılan son seçimden sonra da hükümet kurulamamıştır. 2009'dan bu yana başbakan olan Netanyahu'nun da koltuğunu kimseye kaptırmaya niyeti yok gibi görünmektedir.

Yolsuzlukla suçlanan Netanyahu proaktif davranarak; mahkeme ile uğraşmamak, ceza almamak, hapse girmek gibi nedenlerle sert politikalar uygulamaktadır. Son yaşanan gelişmeler de bunun en iyi örneği sayılabilir. Çoğu uzmana göre de daha önceleri yaptığı gibi yine gündemi değiştirmek için Filistin'e yüklenmektedir. Müslümanların Ramazan ayında olmaları da hassasiyet açısından çatışmaları hızlandıracağından iç siyasetteki gerilimi gizlemek için iyi bir fırsat olarak görülmüştür. Esasında son dönemdeki çatışmalar biriken ve sürekli yenilenen sorunlarla doğrudan ilgilidir. Dönemsel bir patlama değildir. Son günlerde adı sıkça duyulan Şeyh Cerrah, Doğu Kudüs'te yer almaktadır. Geçen Ekim ayında, İsrail Mahkemesi Şeyh Cerrah'ta ikamet eden 12 Filistinli ailenin zorla tahliye edilmesi kararını vermiştir. 6 Mayıs'a kadar süre vererek evlerin bu tarihte boşaltılmış olması gerektiğini açıklamıştır. Bu karar aylardır birikmekte olan gerilimin dozunu artırmıştır ve olaylar Mescid-i Aksa çevresine de yayılmıştır. 550 Filistinli mülksüzleştirilme tehlikesi ile karşı karşıya kalmıştır. Günümüzde Şeyh Cerrah'ta yaşayan üç bin Filistinlinin çoğu, 1948 savaşı sonrasında Filistin'in diğer şehirlerindeki evlerinden sürülerek "Birleşmiş Milletler Yakın Doğu'daki Filistinli Mültecilere Yardım ve Bayındırlık Ajansı" tarafından Şeyh Cerrah'a yerleştirilmiştir.

Yerleşim ve süreklilik açısından Kudüs sadece Müslümanlar ve Yahudiler için değil Hıristiyanlar için de kutsal bir kenttir. Ağlama Duvarı, Tapınak Dağı ve Kubbet-üs Sahra, hepsi 500 metrekarelik bir alan içerisinde bulunmaktadır. Burayı tamamen kontrol altına alma isteği karşısında İsrail ile karşı karşıya kalan bölge halkı reaksiyon göstermekten çekinmemekte ve çatışmalar hızlanmaktadır. Kudüs'ün Yahudi kimliğinin öne çıkarılarak Hıristiyan ve bilhassa Müslüman kimliklerinin arka plana atılması iki devletli çözümü ortadan kaldırmaya yönelik olarak görülmektedir. Çünkü Şeyh Cerrah'ın bulunduğu Doğu Kudüs, gelecekteki Filistin devletinin başkenti olarak görülmektedir. İsrail ise tüm Kudüs'ü kendi başkenti olarak görmekte ve buna göre şiddet kullanmaktan da çekinmemektedir. Eski ABD Başkanı Trump ve damadı Kushner'ın mimarlığını yaptığı "Yüzyılın Anlaşması" ile İsrail'in bölgedeki Arap ülkeleriyle ilişkilerini normalleştirmek için imzaladığı

Abraham Anlaşmaları da bu amaca hizmet etmektedir. Ancak bu seferki gerginlik çok değişik boyutlara evrilmeye başlamıştır. Ciddi can kayıpları da dünya kamuoyunun ilgisini yeniden bu coğrafyaya çevirmiştir.

İsrail 10 Mayıs'tan beri Gazze Şeridi'ne yönelik saldırılarına devam ederken, 11 günün ardından taraflar arasında ateşkes kararı alındığı duyurulmuştur. İsrail Başbakanı Binyamin Netanyahu başkanlığında toplanan İsrail Güvenlik Kabinesi oy birliği ile İsrail-Filistin arasında ateşkes kararı aldığını duyurmuştur. Ateşkes kararının basına yansımalarının ardından Netanyahu'nun ofisi tarafından yapılan açıklamada, Güvenlik Kabinesinin İsrail-Filistin arasındaki ateşkesi oybirliğiyle onayladığı doğrulanarak, Mısır'ın karşılıklı ateşkes girişiminin herhangi bir koşul olmaksızın kabul edildiği ve daha sonra belirlenecek bir saatte yürürlüğe gireceği aktarılmıştır. Açıklamada ayrıca, savunma yetkililerinin toplantıdaki oylama öncesi bakanlara İsrail'in Gazze'ye yönelik saldırılarına dair elde ettiği askeri başarıları anlattığı ifade edilmiştir. İsrail Savunma Bakanı Benny Gantz, İsrail'in Gazze Şeridi'ne başlattığı "Surların Muhafızı" operasyonu ile Gazze Şeridi'ndeki gruplara karşı mücadelede kuvvet, hassasiyet ve stratejik önem bakımından eşi görülmemiş askeri başarıları övgüde bulunarak, İsrail Savunma Kuvvetleri'ni kutlamıştır. Gantz, ordunun Gazze'den gelecek saldırılar için tetikte olduğunu belirterek, "Operasyonun devamlılığını sahadaki gerçek belirleyecek." ifadesini kullanmıştır.

Üst düzey Hamas yetkilisi Usame Hamdan basına verdiği demeçte ise, "Direniş yeni bir denklem ve yeni bir zafer kazandı." ifadelerini kullanmıştır.

Hamdan, Hamas'ın İsrail'in Tapınak Dağı'na yönelik politikası ve düzenlerce Filistinli ailenin tahliye edildiği Şeyh Cerrah Mahallesi'ne ilişkin güvence aldığını iddia etmiştir.

Uluslararası kamuoyunun dikkatinin çekilmesi gereken nokta can kayıplarıdır. Filistin Sağlık Bakanlığı tarafından yapılan açıklamada, İsrail'in Gazze'ye düzenlediği saldırılarda toplam can kaybının 65'i çocuk, 39'u kadın olmak üzere 232'ye, yaralıların sayısının ise 1900'e yükseldiği bildirilmiştir. Birleşmiş Milletler (BM) İnsani İşler Koordinasyon Ofisi, İsrail güçlerinin Gazze'ye yönelik devam eden saldırıları nedeniyle şimdiye kadar en az 75 bin Filistinlinin yerinden edildiğini bildirmiştir. Ofis, yerinden edilen 47 bin Filistinlinin Gazze'deki BM Filistinli Mültecilere Yardım Ajansı'na (UNRWA) ait 58 okula sığındığını belirtmiş, 28 bin 700 kişinin ise bölgedeki diğer Filistinlilerin evlerinde kaldığını açıklamıştır. Ofis, İsrail tarafında ise 2'si çocuk 12 kişinin yaşamını yitirdiğini, 796 kişinin ise yaralandığını açıklamıştır.

24 Nisan Açıklamasında Biden'ın "Soykırım" Kavramını Tercih Etmesi ve Türkiye-ABD İlişkileri

ABD Başkanı Joe Biden, 24 Nisan'da 1915 olaylarının yıldönümüyle ilgili yaptığı açıklamada "soykırım" ifadesini kullanmıştır. Böylece Biden, 1981 yılında yaptığı açıklamada aynı sözcüğe yer veren Ronald Reagan'dan bu yana "soykırım" terimini kullanan ilk ABD başkanı olmuştur. ABD Kongresi'nin her iki kanadı da 2019 yılında 1915 olaylarını "soykırım" olarak tanımlayan kararları kabul etmişti. Amerikan basınında yer alan haberlerde, Biden'ın 1915 olaylarını soykırım olarak nitelendirmesinin ABD'nin Türkiye ile ilişkilerde insan hakları konusunda verdiği önemin bir yansıması olduğu yorumları yapılmıştır.

23 Nisan'da Biden, göreve geldikten sonra Cumhurbaşkanı Erdoğan ile ilk telefon görüşmesini yapmıştır. Görüşmeyle ilgili Beyaz Saray ve Cumhurbaşkanlığı'ndan yapılan açıklamalarda 1915 olaylarına ilişkin bir ifade yer almamıştır. Bir süre sonra Amerikan medyasına ve Reuters haber ajansına, Amerikan tarafından görüşmeye ilişkin ayrıntılar sızdırılmıştır. Buna göre Biden, Erdoğan'a, 1915 olaylarını "Ermeni Soykırımı" olarak tanıyacağını söylemiştir. Uzmanlar, 1915 olaylarının soykırım olarak tanınmasının, kavramın uluslararası hukuka 1946 yılında girmiş olmasından dolayı Türkiye'ye herhangi bir hukuki müeyyidesi olmayacağını ifade etmiştir. Bununla birlikte, Biden'ın göreve gelmesinden bu yana Türkiye konusunda takındığı tutum nedeniyle, soykırım açıklamasının siyasi bir önem taşıdığı belirtilmektedir.

Biden'ın 20 Ocak'ta resmen göreve başlamasından bu yana ABD ile Türkiye arasında sıkıntılı bir döneme girilmiştir. ABD'li yetkililer, Biden'ın göreve gelmesinden bu yana Türkiye'deki insan hakları gibi konularda daha sert eleştirilere yer vermektedir. Washington yönetimi, Türkiye'nin F-35 yeni nesil savaş uçağı projesinden çıkartıldığına dair resmi bildirimde de bulunmuştur.

Illinois Üniversitesi'nden Siyaset Bilimi öğretim üyesi Doç. Dr. Sibel Oktay, Biden'ın selefi Donald Trump'ın aksine bu ifadeyi kullanarak hem Kongre'nin aldığı kararı tanımış olduğunu hem de kampanya vaadini yerine getirdiğini söylemiştir. Biden, kampanya döneminde sözde Ermeni soykırımını tanıyacağını ilan etmiş ve geçen yıl 24 Nisan'da yaptığı açıklamada da bu ifadeye yer vermiştir. Biden, 24 Nisan 2020'de henüz başkan adayken yaptığı açıklamada, *"Bu korkunç ve sistematik yok etme kampanyasını asla unutmamalıyız ve buna karşı sessiz kalmamalıyız... Soykırımı olduğu gibi kabul etmez, anmaz ve çocuklarımıza bunu öğretmezsek, 'bir daha asla' kelimeleri de anlamını yitirir."* ifadelerini kullanmıştır.

Ermenistan Dışişleri Bakanı Ara Avazyan, ABD'nin bu tutumunun "birçok ülke için ahlaki bir kılavuz" olacağını söylemiştir. Avazyan, *"Bu mesele Ermenistan ya da Türkiye ile ilgili değil. Bu hem geçmişte hem bugün hem de gelecekte olacak olan soykırımları tanıma ve kınama yükümlülüğümüzün yerine getirilmesiyle ilgilidir."* ifadelerini kullanmıştır. Alınan kararlar ve kullanılan ifadeler Türk yetkililer ve kamuoyu tarafından protesto edilmiştir.

Suriye'deki Seçimler Uluslararası Kamuoyu Tarafından Yakın Takipte

Suriye'de 26 Mayıs'ta gerçekleştirilen seçimler uluslararası kamuoyu tarafından takip edilmiş ve ABD, Fransa, Almanya, İtalya ve İngiltere dışişleri bakanlarından seçimlere dair ortak açıklama yapılmıştır. Oyunu kullanan Esad da Suriye halkının terörizme karşı birleştiğini söyleyerek bu açıklamalara

yanıt verme gereği duymuştur. Ülkede 10 yıl önce başlayan iç çatışmalar sürecinde ikinci defa gerçekleştirilen seçimlerde, halkın geniş katılım sağlaması dikkat çekici hususlardan biri olarak belirtilebilir. Seçim tarihinin netleşmesinden bu yana, Suriyeliler ülke genelinde seçimleri kutlayan çok sayıda etkinlik düzenlemiştir.

Üniversite öğrencilerinin başını çektiği etkinliklerde Suriyeliler, her türlü iç ve dış saldırıya rağmen demokratik düzeni devam ettireceklerini vurgulamak istemişlerdir. Uzun yıllar iç kargaşanın hâkim olduğu ülkede seçimlerle uluslararası kamuoyuna olumlu bir mesaj verme amacı da yer almaktadır. Oy verme işlemi için ülke genelinde seçim sandıkları kurulurken, ülkenin kuzeydoğusunda ABD destekli Demokratik Suriye Güçleri'nin (DSG) kontrol ettiği bölgelerde seçim yapılamayacak. Süveyda, Halep, Tartus ve Şam gibi şehirlerde halkın seçimlere ayrı bir önem verdiği de sık sık uluslararası ajanslara yansımıştı. Rusya, Çin, Hindistan, Brezilya, Güney Afrika, Venezuela, Küba, Nikaragua, Bolivya, Ekvador ve Ermenistan'dan uluslararası seçim gözlemcileri gelişmeleri izlemeye davet edilmiştir.

ABD, Fransa, Almanya, İtalya ve İngiltere dışişleri bakanları, yaptıkları ortak açıklamada, Suriye'deki seçimlerin, adil ve özgür bir ortamda olmayacağını ve herhangi bir meşruiyetinin bulunmadığını iddia etmiştir. Ortak açıklamada, *“Fransa, Almanya, İtalya, İngiltere ve ABD dışişleri bakanları olarak, açık bir şekilde dile getiriyoruz ki Suriye'de 26 Mayıs'taki devlet başkanlığı seçimleri, özgür ve adil olmayacak. Esad rejiminin, BM Güvenlik Konseyinin 2254 sayılı kararının çerçevesi dışında bu seçimleri gerçekleştirme kararını reddediyoruz.”* ifadeleri kullanılmıştır.

COVID-19 Aşı Pasaportu

Covid-19 salgını sonrası devletlerarası seyahatlerin yapılabilmesi amacıyla aşı pasaportunun oluşturulması birçok ülke tarafından gündeme alınmıştır. Salgının ekonomik etkilerini azaltmak ve yabancı devletlerden gelebilecek muhtemel covid-19 virüs taşıyıcılarının ülke içerisine girmesini engellemek amacı ile devletler aşı pasaportu çalışmalarına yönelmiştir. Turizm gelirlerinin salgına bağlı olarak düşmesi gelirin büyük bir kısmını turizm üzerinden sağlayan ülkelere büyük bir hasar vermiştir. Bu hasarın kontrol altına alınabilmesi için devletler aşı pasaportu konusunda harekete geçmiştir.

AB üye ülkeleri 1 Temmuz itibariyle “AB Dijital Covid Sertifikası” adlı uygulama üzerinden aşı olan Birlik vatandaşlarına aşı pasaportunun verilmesini planlamaktadır. Bu uygulama ile AB sınırları içerisinde yalnızca AB onaylı iki doz aşı yaptıran Birlik vatandaşlarının bölgesel kısıtlamalardan muaf olarak seyahat etmesi öngörülmektedir. Üçüncü ülke vatandaşlarının AB sınırlarına giriş yapabilmesi de AB kriterlerine uygun aşı yaptıran kişiler için geçerli olacaktır. AB Pfizer-BioNTech, Moderna, AstraZeneca, Janssen aşılarını Birliğe yapılacak seyahatler açısından kabul etmektedir. AB aşı pasaportu uygulaması ile salgının ekonomideki olumsuz etkisini azaltmayı hedeflemektedir. Ücretsiz verilmesi planlanan aşı pasaportu ilk aşamada bir yıl geçerli olacak ve seyahatlerde normal pasaport yerine geçmeyecektir. Üye ülkeler kamu sağlığının tehdit edilmesi durumunda AB Komisyonu ve üye devletleri bilgilendirmek koşulu ile olağan üstü tedbirler alabilecektir.

Türkiye, aşı pasaportu konusunda öncelikle e-Nabız üzerinden “aşı kartı” oluşturma imkânı sağlamıştır. Sağlık Bakanlığı tarafından 11 Mayıs 2021 itibariyle HES (Hayat Eve Sığar) uygulaması üzerinden “Türkiye Cumhuriyeti Aşı Kimliği” uygulamasına geçilmiştir. Aşı kimliği kartına pasaport bilgilerinin işlenebilmesi ve yurt dışına yapılan seyahatlerde bu kartın kullanılabilmesi amacıyla karekod oluşturulması planlanmaktadır. Diğer ülkelerde olduğu gibi Türkiye de 2021 turizm sezonu döneminde salgının olumsuz etkisini azaltmak amacı ile aşı pasaportu planlarını gerçekleştirmektedir.

Devletlerin ekonomik geliri artırmak amacıyla geliştirme çabası içinde olduğu aşı pasaportları küresel anlamda fırsat eşitsizliğine yol açacağı konusunda tartışma yaratmaktadır. Aşı pasaportu uygulamasının dünya üzerinde onaylanmış tek bir çeşidi bulunmamaktadır. Devletler yalnızca onayladığı aşılardan yapılması karşılığında seyahat izni vermeyi planlamaktadır. Aşıların stok durumu ve ulaştırılması toplumlar üzerinde fırsat eşitsizliğini derinleştirebileceği ileri sürülmektedir. Yapılan aşılardan covid-19 virüsünden %100 koruyacağını garanti edilememesi, aşı dağıtımının eşit ve düzenli

sağlanamaması ve aşı pasaport güvenliği sorunu aşı pasaportu uygulamasına karşı çıkanların temel dayanak noktasını teşkil etmektedir. Öte yandan devletlerin karşılıklı olarak aşı pasaportlarını tanıyıp tanımayacağı meselesi aşı pasaportu uygulamasını belirsiz bir noktaya taşımaktadır.

Vaka Sayılarının Düşmesi ve Aşı Anlaşmaları Rehavete Yol Açar Mı?

Türkiye’de covid-19 vaka ve can kaybı sayılarının artması üzerine 26 Nisan’da yapılan kabine toplantısı sonucu 17 günlük tam kapanma kararı alınmıştır. 29 Nisan 2021 Perşembe günü başlayan ve 17 Mayıs 2021 Pazartesi günü sonlanan kapanma sonucu günlük vaka ve can kaybı sayılarında azalma görülmüştür. Tam kapanma döneminden önce ortalama günlük 60 bin olan vaka sayısı kapanma dönemi sonrası 10 bin altına düşmüştür. Tam kapanma döneminde uygulamaya geçen bazı yeni yasaklar 17 Mayıs sonrasında devam eden hafta sonu yasakları kapsamına alınmıştır. Tam kapanma sonrası vaka sayılarında meydana gelen azalmanın yanı sıra yapılan aşı anlaşmaları halk arasında salgının etkisinin azaldığı algısını oluşturmuştur.

BioNtech kurucu ortağı Prof. Uğur Şahin’in katılımı ile gerçekleşen Bilim Kurulu toplantısı sonrasında Pfizer/Biontech ve Türkiye arasında 120 milyon doz aşı anlaşması yapıldığı duyurulmuştur. Haziran ayı sonuna kadar 30 milyon, Eylül ayı sonuna kadar da 90 milyon aşının Türkiye’ye ulaştırılması planlanmaktadır. Bu kapsamda Sağlık Bakanı Fahrettin Koca tarafından yapılan açıklama ile Haziran ayında aşılama 20’li yaşlara kadar inilmesinin hedeflendiği ifade edilmiştir. Biontech aşısı dışında anlaşması daha önce yapılan 50 milyon dozluk Sputnik ve 100 milyon dozluk Sinovac aşılarının altı ay içerisinde teslim edilmesi beklenmektedir.

Vaka sayılarının azalması ve aşı tedarikinin hızlanması sonucu vaka sayılarının tekrar artış gösterebileceği çeşitli Bilim Kurulu üyeleri ve enfeksiyon uzmanları tarafından dile getirilmiştir. Tedbirler sayesinde salgın hızının yavaşlaması ve uzun süren kapanma dönemi sonrası oluşan rahatlama halkın bir kısmı tarafından salgının etkisini kaybettiği yönünde algılanabilmektedir. Halkın rehavete kapılmaması ve düşen vaka sayılarının hızlıca artmasını engellemek amacı ile denetimler arttırılmıştır.

Karadeniz’de Yaş Çay Hasadı

Karadeniz Bölgesinin temel geçim kaynaklarından biri olan çayın birinci hasadı 17 Mayıs 2021’de başladı. 2020 yılında covid-19 tedbirleri kapsamında kısıtlamaların uygulanması nedeniyle çay hasadının nasıl yapılacağı problem oluşturmuştur. 2020 yılında edinilen tecrübe sonrası 2021 yılının ilk çay

hasadında aynı problemlerin yaşanmaması amacı ile yaklaşık 204 bin üretici özel izin ile çay hasadına başlamıştır.

ÇAYKUR, yaş çay hasadının birinci dönemi için alım kotasını dekar başına 600 kilogram olarak belirlediğini açıklamıştır. Çayın kalitesinin korunması açısından hasadın büyük oranda üretici tarafından yapılması teşvik edilmektedir. Birinci dönem yaş çay hasadında ÇAYKUR Genel Müdürlüğüne bağlı 47, özel firmalara ait 194 fabrika ve çay alım yerleri, nakliye işleri ve yevmiyeye sektöre bağlı diğer işkollarında çalışacak yaklaşık 40 bin kişi görev alacaktır. Yaş çay hasadının başlaması sonrası çay alımı yapan ÇAYKUR günlük 11 bin ton çay alımı yapması nedeniyle günlük alım kapasitesini aşmıştır. 830 bin dekar üzerinde gerçekleştirilen çay hasadında bazı üreticilerin hasadı erken bitirmek istemesi üzerine acele etmesi nedeniyle ÇAYKUR üreticileri çayın kalitesinin düşürülmemesi ve fabrika kapasitelerinin aşılmaması konusunda uyarmıştır.

Bize Ulaşın

- ▶ Email: sam@ktu.edu.tr
- ▶ Twitter: [@sam_ktu](https://twitter.com/sam_ktu)
- ▶ Facebook: [@ktusam2020](https://www.facebook.com/ktusam2020)
- ▶ Instagram: [@sam_ktu](https://www.instagram.com/sam_ktu)
- ▶ Youtube: [KTÜ Stratejik Araştırma Merkezi](https://www.youtube.com/ktu_stratejik_arastrirma_merkezi)
- ▶ Website: <https://www.ktu.edu.tr/sam>

YÖNETİM KURULU

Müdür

Doç. Dr. Özgür TÜFEKÇİ

Müdür Yardımcıları

Dr. Öğr. Ü. Suna ERSAVAŞ KAVANOZ

Dr. Öğr. Ü. Abdullah UZUN

Üyeler

Prof. Dr. Bünyamin ER

Doç. Dr. İsmail KÖSE

Doç. Dr. Umut ÜZAR

Dr. Öğr. Ü. Cenk BEYAZ

ÇALIŞMA GRUPLARI

Ekonomik Araştırmalar Çalışma Grubu

Koordinatör: Doç. Dr. Umut ÜZAR

Dr. Cihan GÜNEŞ

Arş. Gör. Tuğçe ADIMLI

Sema ŞEKER

Toplumsal ve Kültürel Araştırmalar Çalışma Grubu

Koordinatör: Dr. Öğr. Ü. Cenk BEYAZ

Doç. Dr. Bayram SEVİNÇ

Dr. Öğr. Ü. Hüseyin YADIGAROĞLU

Arş. Gör. İlhan BİLİCİ

Kent, Yönetim ve Çevre Araştırmaları Çalışma Grubu

Koordinatör: Dr. Öğr. Ü. Suna ERSAVAŞ KAVANOZ

Dr. Öğr. Ü. Abdullah UZUN

Öğr. Gör. Fatma NALBANT

Arş. Gör. Tülay DEMİR

Arş. Gör. Kubilay DÜZENLİ

Arş. Gör. Nisa ERDEM

Arş. Gör. Abdülgazi YIKICI

Kübra ÖZDEMİR

Aynur YILDIRIM

Uluslararası Araştırmalar Çalışma Grubu

Koordinatör: Dr. Öğr. Ü. Vahit GÜNTAY

Doç. Dr. İsmail KÖSE

Arş. Gör. Göktuğ KIPRIZLI

Arş. Gör. Fevzi KIRBAŞOĞLU

Ceren HAKYEMEZ

Dilek KARADENİZ

Muharrem BAYRAK

Muhammed Resul EROĞLU

Mehmet Can ALBAYRAK

Nurfer GEZER

Lütfü OSMANOĞLU

Aleyna TEMİZ

Münevver YAVUZ

Ogün YILMAZ

